

Literatuur

Chr. VAN ORDEN: *Avifauna van Texel*. — Texelse Museumvereniging, 1963. 40 pp. Prijs f 1.50.

Een keurig uitgevoerde brochure met fleurige omslag en eenvoudige, doch aantrekkelijke tekeningetjes van J. P. Reydon. Ondanks de talrijke geschriften van Thijssse, Drijver en anderen is deze sobere en zeer kritische lijst, die met medewerking van M. Mantje (Staatsbosbeheer) en G. J. de Haan (Texels Museum) tot stand is gekomen, nuttig, niet in het minst door kwantitatieve gegevens bij verreweg de meeste (waarom niet alle?) broedvogels. Het valt niet mee uit de lijst het aantal broedvogelsoorten vast te stellen, doch van de 254 genoemde soorten komt referent op 108 op Texel broedende soorten met in totaal ca. 11.000 broedparen. Wellicht zouden in een volgende uitgave de broedvogels met een sterretje kunnen worden aangegeven. Opmerkelijk is, dat de Kempphaan, de Strandplevier en de Dwergstern vrijwel of geheel als broedvogel op Texel zijn verdwenen (!) en dat de Houtsnip er met 6—10 paren broedt.

K. H. Voous.

J. J. C. TANIS: *De vogels van Terschelling*. — Fryske Akademy, Leeuwarden, 1963. 160 pp. Prijs f 3.50.

Vrijwel gelijktijdig met de brochure over de broedvogels van Texel is een uitvoerig en levig boek verschenen over de vogels van Terschelling. De auteur, die sedert 1953 op Terschelling woont en thans beheerder is van het biologisch station „Schellingerland” van de stichting Natuurwetenschappelijk Duinonderzoek, heeft voor de samenstelling van dit overzicht zijn eigen waarnemingen van meer dan negen achtereenvolgende jaren ter beschikking gehad. De gegevens van verscheidene waarnemers van of vanwege het Staatsbeheer, met name van het RIVON, konden voorts door hem worden verwerkt. De stormachtige ontwikkeling van het toerisme, die in 1907 werd ingeluid en die in 1961 tot een hoogte van 650.000 geregistreerde overnachtingen was gestegen, kan niet nalaten zijn invloed te hebben op het landschap en de rust van het vogelleven. Het was daarom een goede gedachte om in dit stadium van de ontwikkeling de vogelkundige en gelijktijdig daarmee ook recreatieve waarde van Terschelling vast te leggen. Referent is het in dit verband geheel eens met de schrijver wanneer hij stelt, dat „met erkenning van de dynamische ontwikkelingsprocessen van onze tijd... een verstandig beleid tevens de onvervangbare waarde van natuur en landschap veilig (kan) stellen” (p. 144). Hopenlijk zal de thans aangeboden documentatie daartoe bijdragen.

Na inleidingen over de (povere!) geschiedenis van het vogelkundig onderzoek op Terschelling en over de samenstelling van het landschap, volgen uitgebreide hoofdstukken waarin achtereenvolgens de broedvogels (106 soorten) en de niet-broedvogels worden behandeld. Daarbij vallen voorzichtigheid in beoordeling en uitstekende documentatie op. Veel aandacht wordt aan tellingen en kwantitatieve schattingen besteed; deze worden wat de broedvogels betreft vastgelegd in een vertrouwenwekkende schatting van het gemiddelde aantal broedparen en wat de niet-broedvogels betreft in 7 handig uitslaanbare en overzichtelijke maand-tabellen. Daaraan kan ontleend worden dat Terschelling thans jaarlijks ca. 10.000 broedparen telt; de talrijkste zijn de Zilvermeeuw (1800), Eidereend (900), Veldleeuwerik (700), Kievit (570) en Huismus (500). De grote, internationale betekenis van Terschelling als overwinteringsgebied en pleisterplaats op de trek wordt duidelijk geïllustreerd uit de grote aantallen waadvogels, waarvoor Terschelling en het gehele Nederlandse waddengebied ornithologisch beroemd is: gemiddeld (in de periode 1955—1962) in november 36.000 en in maart 30.000 Bonte Strandlopers; in december 21.000 en in januari 28.000 Scholeksters; in oktober en in februari 14.000 Kanoetstrandlopers.

Een hartelijke gelukwens aan auteur, RIVON, Fryske Akademy en stellig ook aan „De Olveh van 1879”, die deze uitgave financieel heeft gesteund en een kaart, schaal 1 : 32.000, van het eiland aan het boek heeft toegevoegd, mag niet achterwege blijven.

K. H. Voous.

R. A. B. LUIKEN, W. DE BOER, H. M. v. ECK, C. B. VAN DER GEEST, C. HOLSBEEKE, H. HORSTHUIS, P. A. KOKKE, E. D. MAALDRINK, J. MEIJERINK, B. C. F. MULDER, J. H. M. PIETERS, G. PODLINSKI, G. M. RODING en Chr. SMEENK: *Twente Natuurhistorisch. IV. De Vogels van Twente*. — Wetensch. Meded. Kon. Ned. Natuurhist. Vereniging, no. 49. 1963. 40 pp. Prijs f 2.50. Verkrijgbaar bij het bureau van de K.N.N.V., Hoogwoud, N.H., postgiro 13028.

De hoofdschotel van dit fleurig uitgegeven boekje bestaat uit een „lijst van 217 in Twente waargenomen vogelsoorten met vermelding van diverse gegevens” (pp. 13—34). In de volgorde van de „Avifauna van Nederland” worden broed- en trekvogels besproken; ook hier ware het wenselijk geweest de broedvogelsoorten (hoeveel?) bijvoorbeeld met een sterretje aan te duiden. De verstrekte gegevens zijn uitstekend, hier en daar wat vaag en helaas ontbreken in de regel aantalsschattingen. Ondanks de talrijke medewerkers aan deze lijst zijn klaarblijkelijk toch nog wel wat recente waarnemingen aan de aandacht ontsnapt, met name de vele, die de laatste jaren door medewerkers van het R.I.V.O.N. speciaal in en rond kleine vennen zijn bijeengebracht. Aardige hoofdstukjes worden gewijd aan „de vogels in het landschap” en allerlei korte onderwerpen als vogeltrek en wintergasten, nestkasten, fotografie en vogelbescherming. Ook de veranderingen van de avifauna van Twente in samenhang met bebossing en ontginning zijn beschreven (door R. A. B. Luiken). Zonder schroom wordt ook het zeer grote illegale afschot van roofvogels genoemd, waardoor de Havik in Twente „als broedvogel bijna uitgeroeid” is en de Buizerd hetzelfde lot dreigt te ondergaan (p. 37). Deze uitspraken zijn overigens in tegenspraak met de opmerking bij de bespreking van de Havik, waar Twente „één van de roofvogelrijkste gebieden van ons land” wordt genoemd (p. 18). Op p. 37 wordt voorts nog vermeld, dat „het afgelopen seizoen (bedoeld is waarschijnlijk 1962) zegge en schrijve één jonge Havik in Twente” zou zijn uitgevlogen! Aardige illustraties van landschappen en vogels van de vaardige hand van M. J. C. Kolvoort verlichten dit werkje. Een overzichtskaart van Twente door Ir. L. G. Kop is toegevoegd. Verscheidene instanties hebben voor de totstandkoming financiële bijdragen gegeven.

K. H. Voous.

J. J. DOOMS: *Avifauna Walcheren, 1962*. Uitgave Christelijke Jeugdbond van Natuurvrienden, afd. Walcheren. 1963. 26 pp.

Een eenvoudige gestencilde lijst, waarin een overzicht wordt gegeven van de in 1962 op Walcheren vastgestelde vogelsoorten, alsmede een beschrijving van Walcheren als ornithologisch excursie-gebied. De lijst bevat 208 genummerde soorten. Mr. T. Lebrecht schreef een voorwoord.

K. H. Voous.

REIN STUURMAN: *Vogelkalender 1964*. — Uitgave J. J. KUURSTRA, Amsterdam. Prijs f 3.95.

Een fraaie kalender met 12 reproducties naar aquarellen. Stuurman koos als onderwerpen: Ekster, Blauwe Reiger, Waterhoen, Wilde Eend, Kievit, Ringmus, Boomvalk, Vlaamse Gaai, Fazant, Keep, Pestvogel en Barmsijs. Iedere afbeelding kan als de betreffende maand is verlopen, worden afgeknipt en als prentbriefkaart worden gebezigd.

t. K.